

Bezoek aan Rwanda 17 juli tot 31 juli 2014

dagboek van Mia Maes

Wat voorafging: een warm nestje voor Rwanda, Ingobyi wordt geboren, we worden een VZW,... Door de verhalen, getuigenissen en foto's ben ik ervan overtuigd dat we juist bezig zijn, toch wil ik het voor mezelf nog iets concreter maken. Als het idee komt om een inleefreis te doen dit jaar begint het te kriebelen. Guido, mijn echtgenoot, ziet het ook wel zitten om mee te gaan. Ik ga dus dit jaar naar Rwanda. Ik neem me voor om zoveel mogelijk indrukken op te doen, zowel van het land zelf, de bevolking, de mogelijkheden en de werking van de gezondheidszorg.

17 juli :

We vertrekken rond 10.30u met Brussels Airlines voor een lange maar rustige vlucht naar Kigali. Bij onze aankomst rond 19.00u worden we hartelijk verwelkomd.

We gaan dan richting logement. Daar wacht ons nog een lekkere maaltijd (gekookte banaan smaakt naar aardappel).

18 juli

Lekker geslapen (met muskietennet!). Om 7.30u worden we verwacht voor een lekker ontbijt. Eitjes en fruit zijn er steeds aanwezig.

Daarna gaan we naar Kigali stad. We wisselen hier onze euro's in Rwandese franc. We zijn op slag miljonairs (1 euro is 940 Rwandese franc). Nadien was het richting firma Crown voor de bestelling van bevallingstafels.

Na het middageten bezoeken we het Genocide memorial. Het is een beklijvend bezoek. Hoe kunnen mensen dit mekaar aandoen, welke reden kan hiervoor gegeven worden.... Niets kan dit verantwoorden. Ik ben ook angstig omdat ik beseft dat men iemand kan overtuigen dat een vriend plots een vijand is. Dat men iemand zo kan manipuleren om te doden. Te doden zonder de andere te zien als mens. Zomaar doden uit opgelegde blinde woede. En steeds weer zeggen we: dit mag nooit meer gebeuren, nooit geen volkerenmoord meer... maar Om stil van te worden.

We gaan terug bij Chantal (in de Procure) voor het avondeten. Nog wat napraten en ons beddeke in.

19 juli

Na het ontbijt vertrekken we naar Kibuye. Onderweg komen we langs vele dorpjes. Overal zie je mensen te voet gaan met jerrycans (leeg of vol), met goederen op hun hoofd. Ook fietsen zie je passeren, dikwijls vol met allerlei levensmiddelen, dikwijls zijn ze zo vol dat fietsen onmogelijk is, dus maar de heuvel op duwen. Wat me opvalt is dat er zoveel matrassen worden verhandeld.

Rond 14u komen we toe in Home Saint Jean. Het is er prachtig. We zitten vlak aan het Kivu meer, omringd door heuvels. Na het eten wandelen we naar het stadje. Iedereen is zo vriendelijk en lacht.

Terug in Home Saint Jean wachten Inge en Marleen ons op. Het zijn 2 verpleegkundigen van Artsen Zonder Vakantie. Na de kennismaking praten we nog wat over hun werk.

20 juli

Na het ontbijt gaan we tegen 10.30u naar de eucharistie die wordt voorgegaan door Abbé Thaddée. Het kerkgebouw zit stampvol. Ik versta wel niets van wat er gezegd wordt, maar bij de liederen kan ik toch ritmisch meeklappen. De preek duurt heeeel lang, we krijgen wel een korte samenvatting in het Frans. Alles gebeurt hier met veel enthousiasme en hartelijkheid.

Na het middageten zouden we om 16u vertrekken naar Murunda, maar we zijn in Afrika, dus wat wachten... Om 18.30u vertrekken we dan toch. Vermits het hier vlug donker is, rijden we in het pikdonker, langs niet al te beste wegen. In de Paroisse staat ons avondeten al klaar, nog effekes napraten en gaan slapen. Het is hier een heel andere omgeving dan in Kibuye.

21 juli

Na het ontbijt verkennen we even de omgeving terwijl we wachten op de afspraak met de geneesheer-directeur. Er was een klein overleg en er zijn enkele afspraken gemaakt in verband met opleidingen op regelmatige basis. In de kosten van logement en eten kan Ingobyi bijdragen.

Na het middagmaal bezoeken we het ziekenhuis van Murunda. Alles is hier zeer beperkt in ruimte, zowel de ziekenzalen als de bevallingskamer. Het is er wel netjes en iedereen is weer supper vriendelijk. Het doet wel vreemd aan hoe het hier georganiseerd is. Het ziekenhuis zorgt voor de medische zorgen en al de rest is voor de familie van de patiënten. De familie zorgt voor eten, het wassen van de patiënt, het verversen, wassen van de kleding. Ze blijven daar ook overnachten. Het is raar om zien. Ik weet wel niet juist wat er met de mensen gebeurt die niet op familie kunnen rekenen(...??).

Na het bezoek aan het ziekenhuis bezoeken we een gezondheidscentrum (CDS) - wat een toffe wegen toch!. Het is er vrij proper, maar de werkmiddelen zijn beperkt. Ik heb ook de indruk dat het personeel niet goed geschoold is. Ik denk dat ze het wel beter willen, maar enkel met meer en beter materiaal komt men er niet. Men moet ook juist met het materiaal kunnen werken en het onderhouden. Er werd iemand binnengebracht die eventueel naar het ziekenhuis zou moeten. Dit is niet evident. Het is zo'n 45 minuten rijden. Er moet eerst een

ambulance beschikbaar zijn die de patiënt kan komen halen, de wegen zijn natuurlijk niet ideaal,... Het is allemaal niet zo vanzelfsprekend.

Ik denk dat de meeste mensen die in het CDS werken, proberen te roeien met de riemen die ze hebben. De patiënten zijn tevreden met de hulp die ze krijgen. Ik heb het gevoel dat zowel het personeel als de patiënten er niet bij stilstaan dat het hoe dan ook beter kan. Ook met beperkte middelen kan men voor meer hygiëne zorgen. Er moet zeker voldoende opleiding gegeven worden. Die kennis zou automatisch moeten doorgegeven worden aan anderen. Voldoende controle hierop en de nodige feedback zijn allicht noodzakelijk .

Na het avondeten bespreken we nog even de planning voor morgen. Na een warme douche... er is wel koud stromend water maar geen warm. Er staan kannen met warm water klaar, dus mengen in een kuipje en dan gieten. Dat lukt ook !

22 juli

Ivo en Sarah gaan naar Kibuye voor een overleg.

Christine (hoofd nursing van het ziekenhuis) Rita, Johan, Guido en ik vertrekken rond 9u naar het CDS van Rutsira.

Terwijl Johan met de titularis van het CDS de checklist overloopt, krijgen wij een rondleiding. Het is er overal vrij proper. Blijkbaar is er geen probleem met de elektriciteit maar er is niet steeds stromend water. De bevallingsruimte is groot genoeg en ook proper gekuist. Het materiaal daarentegen ligt er nogal slordig bij en er is ook niet voldoende voorhanden. Hetzelfde probleem duikt hier ook weer op: bij problemen geraakt de ambulance niet tijdig ter plaatse en komt men niet tijdig in het ziekenhuis. Er is dan ook veel sterfte bij prematuren. Er is ook geen verwarmingslamp en geen couveuse aanwezig.

De afdeling van preventie en opvolging van HIV is in orde, dit is verwezenlijkt door een Amerikaanse organisatie. Het labo is hieraan verbonden en goed uitgerust. Maar is er dan weer een probleem met een tekort aan grondstoffen (glucosticks,...). Deze zouden besteld zijn, maar....

Nadien gaan we naar het CDS van Karumbe. Dit is vrij hoog gelegen en het is er fris. Het is een klein gezondheidscentrum. Hier duiken terug dezelfde problemen op: soms geen elektriciteit, geen stromend water, vervoer naar ziekenhuis bijna niet mogelijk. Het wordt hier 's nachts vrij koud en dat geeft natuurlijk problemen.

De infrastructuur laat te wensen over. De bevallingskamer is wel "erg" klein. Ook de bedden zijn in slechte staat. Enkel het labo is goed uitgerust.

De vaccinaties worden hier blijkbaar goed opgevolgd (fichesysteem), dit is ook verplicht. Men probeert ook om naar afgelegen dorpjes zelf te gaan, maar men is er zich van bewust dat er waarschijnlijk nog kinderen uit de boot vallen.

Zowel Rutsira als Karumbe zijn gouvernementele gezondheidscentra, we hebben er dan ook nog niet mee samengewerkt.

Ik denk dat de meesten hun best doen om menselijke gezondheidszorg te geven, maar de noden zijn erg groot. Sommige dingen moeten structureel veranderen. Men moet echt beseffen dat hygiëne erg belangrijk is, ook al heeft men maar beperkte middelen. Men moet ook voldoende tijd besteden aan opleiding en de kennis dan ook aan anderen doorgeven.

Na nog gezamenlijk gegeten te hebben, is het tijd om onze kamer op te zoeken en te slapen.

23 juli

Na het ontbijt hebben we een constructieve vergadering met de directeur (dr.Eugène) van het ziekenhuis. Nadien nemen we afscheid van Marleen en Inge (AZV) en Christine.

Om 11u vertrekken we naar het CDS "Congonil". Het was er wel proper, maar dat was ook alles. Er werd niet goed gewerkt. Het CDS ligt wel erg afgelegen, maar dit is nog geen excuus. Er werkte bijna niets goed (doptone zonder batterij,...). De titularis (een non), had blijkbaar geen ambitie om iets te veranderen.

Het hangt dus wel een groot deel af van de verantwoordelijken of er met de beperkte middelen toch nog iets constructiefs gedaan wordt. Ook al heeft men hier een meer berustende mentaliteit dan bij ons, toch zijn er mensen die vooruit willen en anderen die blijven staan.

Misschien heeft de geschiedenis er iets mee te maken (kolonisatie, genocide,...), ik heb de indruk dat men soms te fatalistisch is. Veranderingen bewerkstelligen, vergt inspanningen en men weet natuurlijk nooit of het zal lonen op termijn. Misschien zien sommigen het nut er niet van in omdat men niet zeker is van de toekomst. Anderen behouden misschien liever hun machtspositie door de vooruitgang tegen te gaan (wat niet weet, niet deert). Rwanda heeft momenteel wel mogelijkheden om de toekomst positief tegemoet te gaan denk ik. Uitdagingen moeten als iets positiefs gezien

worden. Men moet ook wel voldoening kunnen halen uit de inspanningen en daadwerkelijk zien dat men vooruitgaat.

We gaan nu richting Kibuyé. Na het middagmaal gaan Guido en ik nog eventjes naar het stadje. We komen terug per taxi (brommerke), dit moeten we toch eens gedaan hebben.

Ivo, Johan en Sarah hadden nog een vergadering met Abbée Thadée en de coördinator medical van de CDS. Bij de eindconclusie waren Guido, Rita en ik er ook bij. Wat me opvalt is dat er wel veel rond de pot gedraaid wordt voor er knopen worden doorgehakt. Hopelijk verloopt alles vlotter en duidelijker in de toekomst: duidelijke communicatie, houden aan afspraken, vertrouwen?...

En nu gaan we eten en dan ons valiezen pakken voor 2 dagen (de rest blijft hier).

24 juli

We ontbijten om 6.30u en vertrekken richting Butare.

We bezoeken het CDS van Rugabano. De verantwoordelijke hier verdient een pluim. Het is hier proper, de alcogel wordt gebruikt (en indien nodig bijgemaakt), de doptone werkt, de verwarmingslamp is in orde,... Er is wel een probleem met de verbranding van het afval (dichte oven met schouw) en de “fosse placenta” staat op instorten en zou moeten vervangen worden. We engageren ons om financieel te helpen. Er moeten wel afspraken gemaakt worden met een ingenieur, er moet een prijsofferte komen...

Dit is een weliswaar een klein CDS, maar het werkt goed. Na het middageten brengen we een bezoek aan “Kings Palace”. Een interessant bezoek aan de paleizen van vroeger en nu.

Nadien bezoeken we nog het museum in Butare (geschiedenis en cultuur). Rwanda heeft de laatste eeuwen heel veel veranderingen en woelige tijden gekend. Er waren de koningen met veel macht, dan de komst van de katholieke paters, de kolonisatie, einde van het koninkrijk, presidenten, genocide en nu het huidige regime. Momenteel heerst er rust en probeert men het land te herstellen, duimen maar.

We gaan nog iets eten in Butare en gaan nadien richting gastenverblijf.

We zijn nu al een week in Rwanda. Het is al een hele ervaring geweest. Ik heb de mensen waarmee we op stap zijn ook iets beter leren kennen. Ik had me voorgenomen om zonder vooroordelen deze reis aan te vatten. Ook al erger ik me soms aan mensen, gebeurtenissen, toch blijft het boeiend. Dus hop naar de volgende week.

25 juli

Vandaag wordt het een toeristische dag. We gaan naar Cyangugu voor een tocht door het regenwoud.

Het valt niet te ontkennen dat men de zebrapaden goed aangeeft! Tegen 20 km per uur maakt men nog een lichtsprong met de auto. We vinden ter plekke het woord “zebradaris” uit.

De tocht door het regenwoud is mooi, maar ook vermoeiend.

Terwijl we 's avond wachten op ons avondeten komt men ons vragen om de nodige documenten voor onze overnachting in verder in te vullen. Vermits Ivo er nog niet is vullen we zijn beroep maar zelf in: “fantast”. Nadien krijgen we gezelschap van een oude pater. Op de een of andere manier wil hij steeds in het Italiaans met ons praten. Hij is een beetje verward, maar dat is toch niet erg. Hij zit bijna te spinnen als een kat wanneer Ivo over zijn rug wrijft (is het de vermoeidheid die toeslaat?). Het wordt nog een plezierige avond.

We kunnen ons te slapen leggen in een mooie, ruime kamer.

26 juli

We worden 's morgens vroeg uit ons bed geklopt (op de deur) door Ivo, we vertrekken een uur vroeger dan afgesproken. We gaan per boot over het Kivumeer naar Kibuyé met een tussenstop in het CDS van Npembe. Tegen 7u brengt Jul (chauffeur) ons naar de kade. Na wat zoeken geraken we op de juiste plaats. De schipper die ons een vroeger deed opstaan is er nog niet! 8.15u: joepie de boot is er. We kunnen onze bagage die voorzien was niet meenemen. Gelukkig hebben we aan Jul

gevraagd om te wachten en kan hij ze meenemen naar Kibuyé. Het is een regenachtige dag. Ivo voelt zich Kuifje in Rwanda. Wie zijn de andere personages? De boot vaart wel erg traag, toch raken we vast in een vissersnet. Ivo zijn pet vliegt af, als ze in het Kivumeer zou liggen kan dit het begin zijn van een nieuw avontuur van Kuifje: “ Blanke verdronken in Kivumeer! Enkel de pet dreef boven”.

We vragen dan toch om wat sneller te varen vermits we toch wel even tijd willen nemen in Mpembe. Dat kan, maar dan moeten we allemaal vooraan zitten zodat we niet omkieperen. Er begint wel een beetje water binnen te komen en dit is niet van de regen denken we.

Na wat gezocht kunnen we toch ergens aanmeren in Mpembe. We stappen de berg op en onmiddellijk zijn we omringd door een groep kinderen. Blijkbaar komen de “abazungu” (blanken) hier niet elke dag. Onderweg staan er hier en daar magere geitjes, kleine woningen en waarschijnlijk veel armoede...maar ook veel vrolijke kinderen.

Het CDS is ...een ramp!!! Het is er echt vuil. De verantwoordelijke is echt een “triestig figuur” en dit niet omdat hij verdriet heeft. Ik ben niet lang binnen blijven kijken... Er is echt wel nood aan een nieuw en ruimer CDS, maar men moet wel kunnen garanderen dat het efficiënt gebruikt wordt en beseffen dat het niet klopt om te zeggen: “het is vuil omdat het te klein is”, sorry hoor.

We keren terug naar de boot met de kinderen in ons kielzog, we lachen en zingen. We hebben geen gids meer maar vertrouwen erop dat we de boot wel vinden... Oeps verkeerde weg...nu hebben we het juiste baantje, of toch niet... eindelijk iemand gevonden die Frans spreekt en die de weg kan wijzen. Hopelijk wil de schipper van de boot wachten. Ivo en Sarah lopen voorop met onze tijdelijke

gids... waar zijn ze nu? Een jonge vrouw weet ook de weg , ze spreekt wel enkel Kinyarwanda maar brengt ons veilig tot bij de boot (wat zijn we haar dankbaar).

We geraken heelhuids in Kibuyé (ook al maakt de boot steeds meer water en raakt de benzine op). Abbee Thadée komt ons ophalen. Home Saint Jean heeft een dubbele boeking, maar gelukkig kunnen we terecht in Home Saint Marie ietske verder. We gaan naar de stad om nog iets te eten, zo rond 23u is het zover. Nu nog een korte wandeling en...zzzzzz

27 juli

We voorzien een rustige dag. Ontbijt, valiezen pakken,...middagmaal en om 14u vertrekken naar Kigufi.

Na het ontbijt in Home Saint Marie vertrekken we op ons gemakske naar home Saint Jean om af te rekenen. De factuur moet nog gemaakt worden en dit heeft wat voeten in de aarde, maar we hebben tijd (denken we). Rond 11.45u bestellen we ons middagmaal (we kennen de wachttijden). Om 14.30u is alles geregeld en hebben we gegeten. De wagen voor de bagage komt eraan, hij zal ons naar home Saint Marie brengen en de bagage inladen. Wij zullen daar dan wachten op ons vervoer naar Kigufi. Maar onderweg naar St Marie rijdt er een motorrijder in op de wagen. Onze bestuurder brengt hem naar het ziekenhuis (gelukkig zitten we aan een hoofdbaan en is een ziekenhuis makkelijk te bereiken).

Het begint allemaal toch een beetje chaotischer te worden dan verwacht. We hebben nog geen vervoer naar Kigufi. We beginnen voor alle zekerheid al handbagage te maken voor de volgende dag zodat onze valiezen kunnen achterkomen. De wagen voor onze bagage komt terug uit het ziekenhuis.

Het zou nog meevallen met de motorrijder, hij mocht het ziekenhuis verlaten zonder observatie (hopelijk heeft hij geen inwendig letsel, hersenschudding, nektrauma,..)

Om 16.30u is ons vervoer er. We moeten nog 180 km, dit wordt dus een rit in het donker. Soms kun je echt beter niet naar de weg kijken en je geen zorgen maken, we komen er wel.

Om ongeveer 21.30u zijn we in Kigufi. Nog een lekkere maaltijd en genieten van onze nachtrust.

28 juli

Wouw, wat is het hier mooi! Het Kivumeer in al zijn pracht... Rwanda is mooi!!!

Ons Nele (onze dochter) is vandaag jarig!

We logeren in home St-Benoit (heb al vele heiligen ontmoet deze reis). We gaan het CDS van Nyundo bezoeken. En ja, de chauffeur is te laat. De wagens worden ook voor vele dingen gebruikt en de afspraken verlopen ook niet altijd even vlot.

Het CDS van Nyundo geeft een goed gevoel. Buiten zit het vol met moeders (en ook wel vaders) met kleine kinderen. Het is vaccinatiedag en dit wordt goed opgevolgd. Ik heb zo een bedenking: stel je voor dat wij ongeveer een dag om de paar weken moeten uittrekken om onze kinderen te laten onderzoeken en vaccineren... het zou misschien nog gezellig worden. We kunnen ervaringen uitwisselen, eten delen, mekaar leren begrijpen, de tijd relativiseren.

Ben moe en heb rugpijn.

29 juli

Na een goeie nachtrust en een lekker ontbijt kunnen we er terug tegen.

We brengen eerst een bezoekje aan het naaiatelier van de plaatselijke zustergemeenschap. Hier komen meisjes (14 à 16 jaar) 3 maal in de week een opleiding volgen. Ze leren er naaien en met een stikmachine werken. Ook krijgen ze een klein beetje algemene vorming.

Nadien mogen we op audiëntie bij de Bisschop. Hij valt nog best mee. Hij is wel begaan met de gezondheidszorg. Maar ik voel me nooit echt op mijn gemak bij kerkelijke overheden.

We hebben nog een opbouwende vergadering met de titularis van het CDS van Nyundo en met Lucette de coördinator. Iedereen wil echt wel hetzelfde en een transparante communicatie is broodnodig.

Na de middag nemen we een kijkje aan de oude gebouwen van het CDS. We gaan ook langs bij het atelier en kunstwinkeltje.

Dan een bezoek aan het weeshuis. Ze zijn gelukkig vanuit de overheid bezig om de weeshuizen af te bouwen en de kinderen te plaatsen. Hoe sneller dit kan gebeuren, hoe beter. Er zal altijd nood zijn aan opvang voor kinderen die er alleen voor staan, waar de ouders of familie niet voor hen kan zorgen, geef die kinderen een toekomst. Er is nood aan financiële steun, aan liefdadigheid, maar ook aan beleid. Het komt steeds op hetzelfde neer, alles staat of valt met de verantwoordelijken. Diegene die hier zagezegd alles voor de kinderen zou overhebben, ja... die...

We zijn allemaal een beetje stil. Ik blijf erin geloven dat er voldoende mensen zijn die de vastgeroeste mensen kunnen weg krijgen (ben ik een vredelievende revolutionair?)

30 juli

Vandaag vertrekken we terug naar Kigali. Ik heb mijn dagboek niet meer bijgehouden dus het wordt een kort overzicht. We ontmoeten onderweg nog enkele mensen, waaronder de zwarte tweelingbroer van Peter VG (één van de Ingobyi-leden in België). Een heel sympathieke man, zoals zijn tweelingbroer.

Onderweg is er ook nog een blitsbezoek van Abbé Etienne.

De drukte van Kigali staat in schril contrast met de voorbije dagen. 's Avonds brengen we nog een bezoek aan Melanie en familie. Het wordt nog gezellig, maar ik ben stilaan wel moe aan het worden.

Nog een nachtje slapen in Rwanda...

31 juli

Na het ontbijt laten we onze valiezen al inchecken. Nadien bezoeken we een artisanale markt. Alle winkeltjes, bieden ons ongeveer hetzelfde aan. Afdingen is hier de boodschap. We kopen nog wat spullen voor het winkeltje en enkele persoonlijke aandenkens.

Na het middagmaal moeten we stilaan denken aan het vertrek. Alles verloopt vlot tot blijkt dat ons vliegtuig vertraging heeft. We zijn nu toch al gewoon om overal te wachten, dus dit zal ook wel lukken. Bij de tussenstop in Nairobi komt er nog een half uur bij, dus nog eventjes ons vervoer naar huis aanpassen. Op het vliegtuig slapen lukt maar een klein beetje, maar we kunnen thuis wel uitrusten.

1 augustus

Rond 9u landen we in Zaventem. We nemen afscheid van onze reisgenoten en vertrekken naar Buggenhout.

Einde inleefreis!

*Met deze reis heb ik Rwanda en zijn bevolking een beetje kunnen aanvoelen. Het is een heel mooi land met mogelijkheden. Er moet nog veel gedaan worden aan de moeder- en kindzorg en aan nog zo vele andere dingen. We moeten hen daarbij helpen. Deze hulp moet volgens mij steeds met wederzijds respect en vertrouwen gebeuren. **Is dit niet de basis voor een geslaagde samenwerking?***